

Anmälan om svar på remiss av Promemorian Slutna distributionssystem och interna nät

Remiss från Klimat-och näringslivsdepartementet

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remiss godkänns.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag av regeringen att analysera det svenska regelverket när det gäller undantag från kravet på nätkoncession enligt 2 kap. 1 § ellagen (1997:857) och lämna fullständiga författningsförslag i fråga om de ändringar som är motiverade och en beskrivning av förslagets konsekvenser. Energimarknadsinspektionen uppdrogs att ta särskild hänsyn till artikel 38 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU.

Klimat-och näringslivsdepartementet har remitterat Energimarknadsinspektionens rapport Slutna distributionssystem och interna nät till bland annat Stockholms stad för yttrande.

På grund av kort remisstid har staden svarat med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen till ändringar i ellagen om att elanvändarnas valfrihet ökas och konsumentskyddet stärks och anser att det är viktigt att förslagen inte begränsar förutsättningar för förnybar energi. Vidare instämmer stadsledningskontoret i förslaget att införa undantag för interna nät som i huvudsak är till för att tillgodose elbehovet hos fartyg.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner anmälan om svaret på remissen.

Stockholm den 8 november 2023

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Promemorian Slutna distributionssystem och interna nät, dnr KS
2023/540-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Energimarknadsinspektionen (Ei) har analyserat det svenska regelverket om undantag från kravet på nätkoncession, förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857) nedan kallad IKN-förordningen, utifrån artikel 38 i elmarknadsdirektivet, som innehåller bestämmelser om slutna distributionssystem. Slutna distributionssystem kan få undantag från vissa betungande bestämmelser i nationell lagstiftning, men betraktas i övrigt som ett vanligt distributionsnätsföretag.

Huvudregeln enligt ellagen är att det krävs tillstånd (nätkoncession) för att få bygga och använda starkströmsledningar. Men det finns undantag från huvudregeln i IKN-förordningen där regeringen har meddelat vissa undantag från koncessionsplikten. Undantagen avser i huvudsak interna nät som innehavaren använder för överföring av el för egen räkning inom ett avgränsat område där ledningsnätet inte är för utbrett, till exempel på och inom en byggnad, inom ett inhägnat område dit allmänheten inte äger tillträde och inom området för en allmän eller enskild institution. Det är dock under särskilt angivna förutsättningar i IKN-förordningen möjligt för en innehavare av ett internt ledningsnät att även överföra el för annans räkning.

Reglerna om icke koncessionspliktiga nät medför att nätinnehavaren inte omfattas av de bestämmelser i ellagen som innehavarna av koncessionspliktiga nät omfattas av. Detta bidrar till en mer flexibel användning av el och underlättar till exempel för dem som vill överföra lokalproducerad el, installera laddstolpar för elfordon eller bedriva jordbruks- eller industriverksamhet. Icke koncessionspliktiga nät är ett komplement till elnätet med nätkoncession. Det övergripande syftet med undantagsreglerna är att förenkla byggande av ledningar och nät som har en obetydlig påverkan på miljön, elmarknaden och elnätet.

För de elnät som klassificerats som undantagna från kravet på nätkoncession finns ingen särskild reglering. Det innebär att innehavare av ett icke koncessionspliktigt nät inte omfattas av några av skyldigheterna i ellagen som gäller för nätkoncessionshavare. Kunder i sådana nät omfattas inte av de kundrättigheter som andra kunder har enligt ellagen. Ei bedriver inte heller någon tillsyn över icke koncessionspliktiga nät, utöver tillsyn som rör själva koncessionsplikten.

Ei har i sin analys kommit fram till att IKN-förordningen är förenlig med elmarknadsdirektivet. Detta eftersom direktivet inte innehåller några regler om vilka nät som ska ha koncession och inte. Däremot föreslår Ei att nät som utgör slutna distributionssystem, men som utgör ett icke koncessionspliktigt nät ändå ska omfattas av huvudparten av bestämmelserna i ellagen. Förslaget innebär att vissa interna nät som överför el till någon annan kommer att omfattas av merparten av bestämmelserna i ellagen. För att inte belasta ett stort antal nät med betungande regler föreslås att de nya bestämmelserna endast ska gälla nät som tas i drift efter bestämmelsernas ikraftträdande.

Bestämmelser om slutna distributionssystem infördes genom artikel 28 i direktiv 2009/72/EG. Bestämmelsen innebär att medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheten, eller andra behöriga myndigheter, ska kunna klassificera ett system som distribuerar el inom vissa avgränsade platser för industriell eller kommersiell verksamhet eller en plats där gemensamma tjänster tillhandahålls som ett slutet distributionssystem. Överföring till hushållskunder får inom ett sådant system endast ske tillfälligt och i vissa speciella situationer. Den systemansvarige i ett slutet distributionssystem ska kunna undantas från skyldigheter som följer av direktivet. I det nu gällande direktivet görs en viktig precisering av bestämmelsen om slutna distributionssystem. Detta tillägg i artikeln jämfört med lydelsen i direktiv 2009/72/EG innebär att innehavaren av ett slutet distributionsnät som utgångspunkt har samma skyldigheter som alla andra systemansvariga för distributionssystem. Kunder i sådana nät får också del av grundläggande rättigheter på elmarknaden såsom tredjepartstillträde men även rätten att byta elleverantör.

Denna precisering av artikeln om slutna distributionssystem får enligt Ei:s bedömning betydelse för en del nät som är undantagna från kravet på nätkoncession. Det bör inte längre vara möjligt för en innehavare av en sådan ledning eller ett sådant ledningsnät, där överföring sker för annans räkning, att undantas från alla bestämmelser i ellagen på det sätt som sker idag. Det finns därför behov av att anpassa regelverket så att det är förenligt med elmarknadsdirektivet.

Det finns inte något som hindrar att Sverige behåller möjligheten att undanta vissa innehavare av distributionssystem från kravet på nätkoncession eftersom det är en strikt nationell reglering. Däremot kan innehavarna av icke koncessionspliktiga nät inte undantas från skyldigheter som följer av den gemensamma EU-lagstiftningen.

Förslag till ändringar i ellagen

Bestämmelserna i artikel 38 i elmarknadsdirektivet syftar till att ge vissa typer av nät undantag från betungande bestämmelser. De nät som kan komma i fråga är nät som har en geografisk begränsning och antingen sammankopplar nätinnehavarnas verksamheter av tekniska skäl eller där nätinnehavaren överför el huvudsakligen för egen räkning. Tekniska skäl kan vara att nätinnehavaren driver ett tekniskt integrerat och komplext system med särskilda krav på driftssäkerhet. För att korrekt genomföra artikel 38 i svensk lagstiftning har Ei föreslagit att sådana nät ska klassificeras som slutna distributionssystem och få undantag från vissa betungande bestämmelser i nationell lagstiftning. I övrigt gäller ellagen som för ett vanligt distributionsnätsföretag.

Det finns ett stort antal nät i Sverige som passar in på definitionen av slutna distributionssystem som drivs utan stöd av nätkoncession. De saknar för närvarande reglering genom ellagen. En särskild reglering behöver införas som medför att slutna distributionssystem som inte drivs med stöd av nätkoncession ändå ska omfattas av huvudparten av bestämmelserna i ellagen.

De föreslagna bestämmelserna om slutna distributionssystem innebär att vissa ledningar och ledningsnät som idag är i drift utan stöd av nätkoncession, och således inte omfattas av bestämmelserna i ellagen, kommer att omfattas av definitionen av slutna distributionssystem. Detta innebär att de kommer omfattas av i princip alla bestämmelser i ellagen. Innehavarna av sådana system skulle således påföras skyldigheter gällande mätning, åtskillnadsregler, anslutningsskyldighet, kundbestämmelser och tariffer.

Det är inte möjligt att uppskatta hur många sådana system som finns i Sverige idag, men det gäller till exempel industrier, köpcentrum, flygplatser och områden för fritidsverksamhet. Många av dessa har drivit sina nät under lång tid och har inrättat sin verksamhet utifrån att de inte omfattas av de skyldigheter som gäller för nätföretag enligt ellagen. Det framstår därför inte som rimligt att samtliga idag befintliga system som utgör slutna distributionssystem ska omfattas av de föreslagna reglerna. Ei skulle inte heller ha någon praktisk möjlighet att bedriva tillsyn över att alla befintliga ledningar och ledningsnät följer ellagens bestämmelser. Risken finns att endast ett fåtal skulle kunna bli föremål för klassificering efter tillsyn, vilket skulle leda till en betydande skillnad i reglering av de som klassificeras och de som av någon anledning inte blir klassificerade.

Ei föreslår att bestämmelserna därför endast får omfatta slutna distributionssystem som tas i drift efter 1 januari 2024. Dessa system kan klassificeras efter ansökan av nätinnehavaren, nätkoncessionshavaren för område eller elanvändare som är ansluten till systemet. Klassificeringen sker genom ett bindande besked på liknande sätt som idag kan ske för icke koncessionspliktiga nät. Ei har även möjlighet att klassificera ett system efter tillsyn. Eftersom det kan finnas intresse för innehavaren eller verksamhetsutövaren av ett befintligt system att få det klassat som ett slutet system, har en sådan möjlighet föreslagits.

En definition av slutna distributionssystem införs i ellagen. Ett nytt kapitel införs med bestämmelser om slutna distributionssystem. Innehavaren av ett slutet distributionssystem ska vid tillämpning av ellagen jämföras med distributionsnätsföretag som bedriver nätverksamhet och omfattas av alla skyldigheter enligt lagen, men med vissa undantag. Detta gäller oavsett om det slutna distributionssystemet drivs med stöd av nätkoncession eller inte.

Utöver detta ska vad som anges i denna lag om innehavare av nätkoncession tillämpas för innehavare av ett slutet distributionssystem. Detta för att säkerställa att innehavare av slutna distributionssystem omfattas av anslutningsplikten i 4 kap. § 1 ellagen. Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas på slutna distributionssystem som tas i drift efter den 1 januari 2024.

Elanvändare får större möjligheter att utöva sina kundrättigheter i de icke koncessionspliktiga näten. Andra aktörer som vill bli anslutna till ledningen eller ledningsnätet får rätt att bli det. Marknaden öppnas upp för leverantörer, eltjänsteföretag och aggregatorer på de icke koncessionspliktiga näten.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslag till ändringar i ellagen om att elanvändarnas valfrihet ökas och konsumentskyddet stärks samtidigt som andra marknadsaktörer såsom leverantörer och aggregatorer får tillgång till elanvändare i dessa nät vilket kan ha betydelse på lokal nivå för utvecklingen av flexibelt energisystem. Det är viktigt att förslag inte begränsar förutsättningar för förnybar energi som kan utgöra komplement till det förväntade ökade behovet av tillgänglig effekt för elektrifiering samt möjlighet att utgöra aggregator inom ett flexibelt energisystem.

Stadsledningskontoret instämmer i rapportens förslag vad gäller anledning att införa ett undantag för interna nät som i huvudsak är till för att tillgodose elbehovet hos fartyg genom att skriva in och utöka undantaget i 22 b § punkten 1 IKN-förordningen till att även omfatta fartyg som underlättar förutsättningarna gällande land- och laddström för kommersiella sjötrafiken som transporterar personer eller gods över vattnet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.